

Šolsko svetovalno delo: kje smo in kam gremo?

Razmislek ob 50-letnici šolske svetovalne službe

■ **Marija Horvat**, mag. šolske pedagogike, je ravnateljica na OŠ Franceta Prešerna Črenšovci. Vodila je številne razvojne projekte. Skupaj s sodelavci organizira mednarodni simpozij o razvoju avtonomije v šoli.

Šolska svetovalna služba praznuje svoje polstoletno delovanje. Gre za pomembno prelomnico in dosežek, ki nam ga zavidajo v marsikateri razviti državi. To, da imamo šolskega svetovalnega delavca prisotnega že v vrtcih, na osnovnih in srednjih šolah, marsikje ni samoumevno, predstavlja pa nepogrešljiv del v vsakodnevnem delovanju šole in njenih deležnikov ter igra pomembno vlogo pri preventivi in osebni rasti tako učencev kot učiteljev in tudi staršev.

Ravnateljica si dela brez šolske svetovalne službe ne more več predstavljati

V letih delovanja v šolski svetovalni službi sem spoznala, da učenje ni samo v domeni šole, ampak potrebuje širšo podporo vseh v šoli in doma; da je le ob sinergični in povezovalni vlogi vseh lahko uspešno. V takšno delo sem vključila tudi starše, ki so spoznavali, kako se njihovi otroci učijo – da bi jim lahko nudili oporo, pomoč, spodbudo in tudi nadzor pri samostojnem in odgovornem učenju. Vloga staršev namreč ni učenje namesto otrok, ampak aktivno spremljanje njihovega dela v šoli in po potrebi tudi doma. Ob aktivnem učnem delu v šoli je treba učencem dati možnost za osebno in duhovno rast. Vse to je bila dobra podlaga za oblikovanje urnika učenja, za spoznavanje samega sebe, delovanja možganov, svoje osebnosti, novih in aktivnih strategij, ki so lahko prispevale k boljšemu načinu učenja, usmerjanju in urejanju prostega časa ter časa za učenje. Vse to so vodeno počeli tudi učitelji v razredu. Ob sprotnem spremljanju in evalvaciji smo odkrivali prve napredke pri učencih in učiteljih.

Sedaj sem že četrti mandat ravnateljica in si dela brez šolske svetovalne službe ne morem predstavljati. Ko opravljam dela in naloge ravnateljice, se še posebej zavedam pomembnosti šolske svetovalne službe,

katere delež pa je zaradi zniževanja šolo-obvezne populacije v zadnjih letih upadel. Delež svetovalnega dela je določen po številu oddelkov in ne normativno po programu. S tem smo male šole izgubile zelo velik potencial, saj morajo naši svetovalni delavci svojo obvezo dopolnjevati s poučevanjem oziroma opravljanjem drugih nalog. Že samo svetovalno delo je obširno, če pa vidiš malo dlje, mu ni konca, saj ponuja številne možnosti, ki bi bile v današnjem času še posebej koristne. Dandanes smo se pogosto primorani ukvarjati le s kurativo, ker za preventivo ni časa oziroma že zagotovljeni standard porabi delež, ki je danes šolam zagotovljen za svetovalno delo. Nekaj upanja nam daje razširjeni program, ki je v pripravi in se bo jeseni testno izvajal tudi na naši šoli. Namen tega je pokriti nekatere zelo pomembne vsebine, za katere so danes učenci in učitelji prikrajšani. Upam in zaupam, da bo za to na razpolago več ur in da bodo v prihodnosti te ure tudi sistemizirane. Da bo vsak po svojem znanju in svojih sposobnostih učil tisto, kar najbolje zna in kjer lahko največ da.

Znanje in lastnosti

In kakšna znanja ter lastnosti naj poseduje šolski svetovalni delavec? Najprej ne moremo mimo formalne izobrazbe. Za opravljanje šolskega svetovalnega dela je po slovenski zakonodaji opredeljenih več

poklicnih profilov, želela pa bi si, da bi vsi izobraževalci, ki danes skrbijo za kakovostno izobrazbo šolskih svetovalnih delavcev, to delali tako, da bi jim lahko še naprej zaupali. Ob pojavu kar nekaj novih študijskih smeri in programov v Sloveniji, tudi tujih, se je treba vprašati o kakovosti in namenu le-teh. Seveda pa formalna izobrazba ni dovolj. Če gledam z očmi ravnateljice, bi šolski svetovalni delavec moral imeti kvalitete, kot so: odprtost, pripravljenost delati in videti dlje, videti in

Foto: Petra Duhanny

Foto: Peter Prebil

zaščito tistih, ki si ne morejo pomagati sami. Za to pa so potrebni izkušnje, modrost in zupanje v lastne sposobnosti in znanje. Samo tako bomo lahko skupaj ustvarjali dobre pogoje za izobraževanje naših mladih.

Normativi

Ob pomembni obletnici dela šolske svetovalne službe bi rada apelirala na vse tiste, ki imajo v rokah škarje in platno ter prepogosto vse vidijo samo skozi denar: vsaka šola z devetimi oddelki bi si zaslužila celega svetovalnega delavca, ki bi na šoli in v vrtcu imel kaj delati, če

želimo našo družbo in današnji svet vrniti mladim. Mladim, ki bodo imeli in znali ceniti prave vrednote, etično in pravično ravnati ter živeti v današnjem potrošniško naravnem svetu. Posebej pomembno se mi zdi delo s starši – to je lahko tudi ena izmed nalog šolske svetovalne službe, seveda skupaj z vodstvom šole. Delo je lah-

ko uspešno le, če vzgojitelji in učitelji ter starši z roko v roki stopamo naproti učen-

cem.

Veselje

Ob zavirljivi obletnici šolske svetovalne službe bi si želela, da bi vsi svetovalni delavci svoje delo opravljali z veseljem, da bi bili ponosni na svoje dosežke in da bi vreča, ki v svetovalnem delu pogosto nima dna, vseeno dosegla vrh z izborom tistega, kar navdihuje tako učenca kot njegovega učitelja. Iskrene čestitke!

Ob koncu se ob različnih praznovanjih vedno poraja še kakšna želja. Želela bi si, da bi šolska svetovalna služba ponovno delovala timsko, kot skupina kompetentnih strokovnjakov z različnih področij, ki bi težave, ki jih imajo učenci danes občutno več kot v preteklih letih, lahko premagovala z različnih vidikov in tako bila v pomoč šoli, učiteljem in staršem. Ker je naša šola v pomurski regiji, ki ne premore niti svetovalnega centra, smo pogosto pri reševanju težav prepuščeni lastni iznajdljivosti, izkušnjam in modrosti. ◀

Pogled iz prakse

■ **Nikolaja Munič**, razredna učiteljica, prof. defektologije in mag. znanosti s področja vodenja vzgojno-izobraževalnih ustanov, ima strokovni naziv svetnice in je bogate delovne izkušnje pridobila v neposredni pedagoški praksi na različnih ravneh izobraževanja. S svojimi prispevki sodeluje na različnih kongresih s področja primarne stroke, svetovalno-terapevtskega dela, NLP, supervizije in coachinga ter osebne rasti in poslovne odličnosti. Izvaja svetovanje in izobraževanje. Svoje znanje stalno dopolnjuje; nazadnje je pridobila mednarodno licenco za delo po metodi fraktalne risbe, ki je v našem prostoru novost.

Programske smernice za svetovalno službo v OŠ preko opredelitve temeljnega vzgojno-izobraževalnega (v nadaljevanju VIZ) cilja šole umeščajo svetovalno službo v njen podsistem. V nadaljevanju je navedeno, da je »... naloga svetovalne službe vrtca oz. šole, da v skladu s svojo strokovno usposobljenostjo nudi pomoč posameznikom in skupinam v vrtcu oz. šoli ter sodeluje pri načrtovanju, izvajanju in evalvaciji vsakdanjega vzgojno-izobraževalnega dela v vrtcu oz. šoli in tako prispeva k čim večji uspešnosti posameznikov, skupin in vrtca oz. šole kot celote« (Nacionalni kurikularni svet idr., 1999: 6).

Iz opredelitve temeljne naloge šolske svetovalne službe je moč zaslutiti kompleksnost raznolikih nalog, pa tudi množico različnih oseb, ki jih v najširšem smislu zajema opredelitev »vsi udeleženci v vrtcu oz. šoli« in s katerimi se srečujejo šolski svetovalni delavci.

Ne glede na smernice, normativna določila

in zakonodajo je kot vsepovsod na operativni ravni učinkovitost šolske svetovalne službe odvisna od posameznikov – strokovnjakov, ki delujejo v posameznem zavodu, njihove temeljne izobrazbe (pedagog, psiholog, rehabilitacijski pedagog ...), njihove sposobnosti timskega in interdisciplinarnega sodelovanja, strokovne flexi-

bilnosti, pa tudi od subjektivnega občutka zavezanosti svojemu delu kot poslanstvu.

V nadaljevanju se bom osredotočala na delo in pomen šolskih svetovalnih delavcev v kontekstu dela s težavnimi učenci in bom namenoma zaobšla množico preostalih nalog, ki izhajajo iz opisa del in nalog šolske svetovalne službe.